

Discurs del rector de la UAB amb motiu de la inauguració del curs acadèmic 2015-2016

Benvolguts Sr. Carles Escolà, alcalde de Cerdanyola del Vallès, Sr. Gabriel Masfurroll, president del Consell Social de la UAB, exrectors, autoritats acadèmiques, membres de la comunitat universitària, senyores i senyors, amigues i amics,

Vull començar amb paraules d'agraïment personal i de satisfacció institucional per la lliçó magistral impartida per la nostra catedràtica Maria Josefa Izuel, que felicitem sincerament per la seva lliçó i a qui hem d'agrair la dedicació perquè l'encàrrec rebut en relació amb l'Any de la Llum arribi a bon port. La lliçó que ens ha impartit avui la doctora Izuel demostra, una vegada més, el grau de qualitat assolit pels nostres acadèmics. Una qualitat que, no cal dir-ho, no és fruit de la casualitat, sinó del talent creatiu, l'esforç permanent, la dedicació intensa i la ferma creença en la tasca professional que es desenvolupa. Gràcies, Maria Josefa, en nom de tota la UAB, pel teu magisteri acadèmic durant tots els anys de servei a la universitat, que ens ensenya i ens mostra el que ha estat, sens dubte, un extraordinari exemple d'acadèmica rigorosa, de docent compromesa i d'investigadora innovadora.

És també una satisfacció poder esmentar alguns dels reconeixements externs als nostres acadèmics. És el cas del Premi Nacional de Cultura atorgat al professor Francesc Parcerisas, la Creu de Sant Jordi atorgada al professor Miquel Vilardell, el nomenament del professor Santiago Ramón y Cajal com a nou membre de la Real Acadèmia de Medicina, la Medalla de la Reial Societat Espanyola de Física a la nostra conferenciant d'avui, la Dra. Yzuel, i l'atorgament de doctorats *honoris causa* als professors Joan Martínez Alier, David Jou i Víctor Gómez Pin.

També són mereixedors de reconeixement els quatre professors de la UAB que han assolit la màxima valoració en tots i cadascun dels indicadors que es fan servir en l'avaluació dels mèrits docents seguint els procediments aprovats per l'AQU. Són les professores Maria Cònsol i Mercè Jariot i els professors Santiago Tejedor i Joan Miquel Verd.

Felicitem, també, en conjunt, la nostra Facultat de Ciències per haver estat guardonada amb la distinció Jaume Vicens Vives a la qualitat docent, pel seu projecte docent innovador, un projecte que ha estat capdavanter a l'hora de definir nous perfils professionals i creatiu en la definició de titulacions dobles de gran acceptació social i èxit acadèmic. Felicitem també la nostra Facultat de Veterinària per la posició destacadíssima assolida en la classificació internacional dels estudis de Veterinària, la número 23 del món en el rànquing QS. I volem recordar alhora que en un total de vuit matèries científiques la UAB està entre les 100 primeres universitats del món.

A totes les persones i grups que han contribuït tan intensament a la projecció social i acadèmica de la UAB els volem reconèixer l'esforç i els volem agrair públicament la seva contribució a la reputació i el bon nom de la Universitat.

Avui iniciem oficialment el curs acadèmic 2015-2016 recuperant la tradició de fer-ho amb un acte acadèmic. En els darrers dos anys, com sabeu, no hi va haver acte d'inauguració per expressar amb claredat el malestar de la comunitat per les restriccions patides en aspectes que afectaven directament les condicions de treball del nostre personal i que significaven una discriminació notable en relació amb la resta del personal de les administracions públiques. L'any 2015, finalment, la política pressupostària ha aixecat algunes d'aquestes restriccions, i celebrem que es vagi recuperant allò que mai no s'hauria d'haver perdut. Fem confiança que estem entrant en una nova dinàmica de funcionament i, si és així, té sentit recuperar l'acte acadèmic que ens permet inaugurar oficialment el curs.

Tota inauguració és un moment singular que ens permet, encara que sigui amb la necessària i imprescindible brevetat, fer un petit balanç de la situació. És també el moment d'agrair la feina de totes les persones, PAS i PDI, que tot just han finalitzat la seva trajectòria professional de servei a la nostra universitat. Som on som gràcies a la seva dedicació, entusiasme i esforç davant les adversitats i les dificultats.

També és el moment, trist, de recordar els que, malauradament, ens han deixat per sempre, companys, amistats, l'absència dels quals no podrà ser mai compensada. Però el seu record i el de

l'estima que van demostrar per la nostra institució ens ha de servir d'estímul per continuar lluitant per millorar, en honor i homenatge a tot el que amb generositat personal i professional ens van saber aportar. Som on som, també, gràcies a totes aquestes persones.

Com a institució som una universitat encara jove, però sens dubte també madura, com queda demostrat en el reconeixement que els nostres acadèmics sovint reben a títol personal, i també de manera conjunta quan veiem com els resultats de la nostra activitat de docència i de recerca és favorablement recollida en la immensa majoria dels rànquings universitaris. Any rere any i rànquing rere rànquing, la UAB surt ben posicionada i es constitueix en una de les universitats líders del país. És un reconeixement extern del qual ens hem de sentir profundament satisfets, perquè reflecteix la feina feta i perquè posa de manifest l'excel·lent to científic del nostre professorat. No obstant això, l'orgull i la justa satisfacció han d'anar sempre acompanyats de les necessàries dosis d'humilitat, perquè sabem molt directament com costa d'arribar-hi i, sobretot, que difícil és mantenir-s'hi.

L'entorn, certament, no sempre ens ajuda i el camí que forces externes obliguen a seguir a la Universitat està, sovint, farcit de dificultats. Els qui haurien de ser els nostres principals aliats, i a la vegada impulsors decidits i defensors convençuts del sector públic, els governs, els trobem sovint prenent decisions polítiques ben allunyades del seu propi discurs polític, una dissonància que de vegades esdevé incompreensible.

Un exemple és la davallada, de caràcter estructural, en el volum de finançament de les convocatòries de recerca competitiva, una caiguda que conduirà inexorablement a un empobriment gradual del teixit científic del país i, de retruc, i a mitjà termini, acabarà produint també un empobriment de les bases en què se sustenta el desenvolupament i la modernització de l'estructura econòmica de la societat.

Fer la feina ben feta, ser científicament productiu i capdavanter en recerca, estar internacionalment actiu i implicat amb altres grups, pot esdevenir una activitat difícil, si no impossible, davant de l'escàs suport en el finançament de la recerca. I tot això no és ficció, sabem que ja està passant i constatar-ho ens genera una sensació d'abandonament i desinterès per part dels responsables de les polítiques de recerca que ens és francament difícil de pair. Mantenir, fomentar i promoure la qualitat de l'ecosistema de recerca és una competència dels nostres dirigents. La responsabilitat dels resultats de les seves decisions en polítiques de recerca serà, en conseqüència, atribuïble i atribuïda als qui prenen les decisions pressupostàries sobre la recerca, per bé i per mal.

La precarietat real en la disponibilitat de recursos per a la recerca no és, malauradament, l'única precarietat a què ens veiem abocats. Hem patit també el sotrac que representa, no ja la congelació de la plantilla, sinó la seva reducció efectiva a través de l'implacable efecte acumulatiu de la taxa de reposició. Tot plegat complica enormement la renovació generacional, que és imprescindible per primerament captar i després retenir el talent que es concentra en el segment poblacional més jove i més creatiu. No podem renunciar i

no renunciem que es resolgui, i es faci ràpidament, una situació que és injusta i negativa, especialment per a persones joves extraordinàriament preparades, però també per a la Universitat i per al país.

Observem amb preocupació que accedir a la universitat ha esdevingut més costós i més difícil, especialment per a les capes socioeconòmiques que més necessiten el suport públic per trencar el cercle viciós de la impermeabilitat de les capes socials. Augmentar les taxes i reduir l'accés a les beques ha estat un fet profundament negatiu, un fet socialment regressiu, un retrocés en tota regla que ens allunya de l'objectiu de ser una societat oberta i inclusiva, i que provoca un risc real que l'accés al coneixement pugui acabar estant subordinat i condicionat a ser part d'un estatus social i econòmic privilegiat. La desigualtat socioeconòmica ha augmentat, amb caigudes reals de la renda per capita i augment, a la vegada, del nombre de milionaris.

Aquesta tendència global, que han posat de manifest els professors Thomas Piketty de París i Emmanuel Saez de Berkeley, ha estat fins i tot agreujada pels efectes de la recessió econòmica i la crisi dels serveis públics essencials, i particularment a Espanya la polarització ha estat de les més agudes.

Com a societat no ens podem permetre que la universitat pugui deixar de ser l'ariet educatiu que ha servit, històricament, per trencar les desigualtats inherents en una societat estratificada. Reivindiquem el paper de projector social que és consubstancial a la missió formativa de la universitat pública.

La davallada pressupostària aplicada a les universitats ha estat — com sabeu, perquè l'heu patida— molt dura. El projecte del nostre país de construir un sistema públic d'universitats potents, competitives, internacionalitzades, amb un esperit de servei transformador de la societat, tant pel que fa a la docència com a eina formadora com a la recerca i la transferència com a eines de generació i aplicació de nous coneixements, està —no podem amagar-ho— en risc.

El sistema universitari català ha patit una tempesta perfecta causada per unes retallades pressupostàries que han afectat greument el conjunt de la nostra societat. El resultat d'una tempesta perfecta, com bé sabem, és sempre la desolació que ens causa per les pèrdues produïdes, en el patrimoni científic en el nostre cas.

Reivindiquem, perquè ho necessitem per garantir el nostre servei, recuperar com a mínim els nivells de finançament pressupostari del 2010. Un finançament públic que, a part de ser suficient i estable, ha d'estar garantit. És l'única manera de poder planificar amb sentit i sensatesa el futur.

Reivindiquem recuperar l'autonomia que, arran de les reduccions pressupostàries, hem perdut per la via dels fets consumats. Autonomia per garantir les necessitats formatives dels nostres estudiants sense entrebancs ni sorpreses, autonomia per definir polítiques flexibles de captació i retenció de talent, autonomia per consolidar la carrera acadèmica i eliminar les creixents borses d'acreditats, autonomia per poder eliminar les incerteses que

afecten la carrera professional del personal d'administració i serveis, autonomia que ens permeti actuar sense haver de patir de manera sistemàtica la fatigant regulació i l'intervencionisme dels poders públics... Autonomia, en definitiva, per seguir construint una universitat al servei de la societat, una universitat participativa, científicament avançada, inserida en primera línia en la comunitat científica internacional. Autonomia, també, per retre comptes i demostrar a la societat que la seva confiança és corresposta i que els seus recursos estan ben emprats, amb responsabilitat, rigor i transparència. Sabem que l'impacte real de les universitats públiques no és sempre prou conegut. Cal, per tant, redoblar els esforços perquè la societat, que és la nostra millor aliada, conegui qui som, què fem i com ho fem.

A tall d'exemple: som la universitat amb més graus en llengua anglesa; som l'única universitat espanyola seleccionada el curs passat pel programa europeu COFUND, adreçat a la captació de talent internacional al nivell postdoctoral; som l'única universitat espanyola amb un programa propi de beques salari.

Volem continuar sent una universitat *high-yield*, però no ho podrem assolir de debò si se'ns relega al paper de ser una universitat *low cost*. Ara bé, alta exigència en els *outputs* i baixa prioritat en els *inputs* no són propietats compatibles.

Els reptes d'aquest cicle que ara tot just comença són ben exigents. Necessitem un escenari institucional i econòmic estable, que permeti planificar amb cura i responsabilitat una oferta docent sensata, de qualitat, adequada a les exigències dels estudiants i les

seves famílies, i capacitadora professionalment. Està en molt bona part a les nostres pròpies mans aconseguir-ho sense caure en el parany de la rigidesa i la uniformitat encotilladora, tan presents en el sistema universitari espanyol.

Necessitem donar sortida, una vegada per totes, a la carrera professional del nostre personal, PDI i PAS. Els canvis recents en la legislació estatal que permeten iniciar, ni que sigui tímidament, el procés de promoció interna del professorat van en la bona direcció però són encara d'efecte limitat.

El problema que ha estat causat per la hiperregulació governamental sobre la taxa de reposició requereix una solució més efectiva i menys dilatada en el temps. Aquí estem en mans de les decisions dels governs, esperem que escoltin el clam i encertin més i encertin millor. Si són agosarats, busquen solucions i assoleixen compromisos, la comunitat universitària sabrà estar al seu costat.

Com que la roda electoral en què estem immersos no s'atura, també en aquest curs 2015-2016 es convocaran les eleccions a rector o rectora de la UAB. La nostra comunitat tindrà, una vegada més, la paraula democràtica en les urnes per decidir el rumb del govern de la Universitat en els propers quatre anys.

El present no s'entén sense analitzar el passat, però el futur no està escrit. I com a universitaris volem contribuir a escriure un futur nou en un escenari nou. La Universitat no quedarà al marge dels canvis que la nostra societat decideixi endegar, en exercici legítim de la seva sobirania democràtica. Les grans lleis han d'estar al servei de

la societat. La societat és flux i canvi permanent, canvi per millorar el benestar de la ciutadania i canvi per assegurar un futur millor. I el canvi que vulgui la ciutadania ha de ser possible, i els instruments de la societat democràtica s'han de posar al servei del canvi, sense restriccions legalistes cegues al clam social ni limitacions autoimposades per les inèrcies del passat.

Un futur nou i millor és possible i està a les nostres mans ajudar a escriure'l.

Moltes gràcies per la vostra atenció.

Declaro inaugurat el curs 2015-2016.

Ferran Sancho, rector

Bellaterra, 29 de setembre de 2015.